

Naumenko Natalia. Management of the Elements of Modern Innovation Policy in Central and Eastern Europe, as a Positive Factor in the Attractiveness of Investor. The paper analyzes the features of European innovation space on the example of the CEE countries. There was disclosed an existing mechanism of modern innovation policy, which was effectively used by a group of European Union countries. We considered a system of innovative growth indicators of the Central - Eastern Europe, enabling them to identify the leaders of innovative growth. Special attention was paid to models of catch-up integration and interaction. Based on the analysis there were highlighted the positive and negative aspects of international experience in the field of innovation and discussed the possibility of applying the positive elements of the European experience in the national innovation and investment regime improvement process, as an integral part of Ukraine's integration into the international economic structure.

Key words: innovation space, the model of economic development, innovation index, the investment climate, patenting activity.

Стаття надійшла до редколегії
25.09.2013 р.

УДК 502.3:330.341

**Ірина Скороход,
Ніна Ребрина**

Економічні важелі трансферу інновацій в екологічній сфері в умовах євроінтеграції

У статті досліджено фінансове забезпечення інноваційного бізнесу в екологічній сфері. Проаналізовано джерела фінансування екологічно спрямованої інноваційної діяльності. Визначено, що пріоритет у фінансовому забезпеченні екологічних проектів належить самофінансуванню. Досліджено роль венчурного капіталу у фінансовому забезпеченні інноваційного бізнесу. Акцентовано увагу на потребі формування кластеру як територіально взаємозалежного співробітництва промислових підприємств, науково-дослідницьких центрів і фінансових структур для оперативного, гнучкого й адаптивного розподілу нових знань, технологій, результатів досліджень й інших інновацій. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення наявних фінансових механізмів трансферу екологічних інновацій.

Ключові слова: екологічні інновації, джерела фінансування, інноваційний бізнес, екологізація інноваційного розвитку, фінансовий механізм, венчурний капітал, кластер.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку національної економіки важливим є розуміння того, що трансфер екологічних інновацій дасть змогу модернізувати промислове виробництво, розширити пропозиції конкурентоспроможної продукції на товарних ринках, досягти високої ефективності виробництва, сприяти ефективному використанню матеріальних ресурсів і зменшити рівень антропогенного навантаження на довкілля.

Збалансоване економічне зростання країни ґрунтується насамперед на впровадженні екологічних інновацій у промисловості. Надзвичайної актуальності набули питання пошуку ефективного стимулювання екологоорієнтованої діяльності підприємств. Формування фінансових механізмів трансферу екологічних інновацій повинно забезпечити сприяння розвитку господарських суб'єктів обох країн.

Одна з основних причин гальмування трансферу екологічних інновацій – нерозвиненість фінансового механізму інноваційного бізнесу. Тому необхідності набувають розроблення та прийняття інноваційних рішень стосовно екологізації виробництва в регіонах України, підвищення його економічної ефективності й конкурентоспроможності з урахуванням екологічного фактору.

Аналіз досліджень цієї проблеми показує, що питання теоретико-методологічних і практичних аспектів фінансового забезпечення еколого орієнтованої інноваційної діяльності підприємств належить таким вітчизняним науковцям, як Л. Г. Мельник, С. Н. Ілляшенко, В. В. Божкова, О. В. Прокопенко й ін. Більшість розробок має прикладну спрямованість. Учені зазначають, що інновації, у тому числі й екологічні, сприяють посиленню конкурентоспроможності підприємств та регіонів.

Дослідженню проблем інноваційного розвитку промислових підприємств присвятили наукові розвідки Й. Шумпетер, К. Фрімен, Д. Кларк, С. Кузнець, Б. Санто, Б. Твіст, П. Друкер, Е. Менсфілд, Е. Трін. Питанням регулювання інноваційних процесів на національному й регіональному рівнях висвітлені в роботах вітчизняних учених: І. А. Бланка, М. П. Бутка, Б. В. Буркинського, О. Д. Василюк, В. М. Гейця, М. Х. Корецького, М. М. Кулаєць, М. І. Крупки, В. М. Мартиненка, А. А. Пересяди, Л. М. Письмаченко, О. С. Поважного, С. Ф. Поважного, А. М. Федорищевої, Л. І. Федулової та ін.

Серед зарубіжних дослідників у сфері запровадження екологічних інновацій можна виділити таких, як П. Джеймс, М. Мідзінські, Р. Кемп, А. Рейд, К. Ренінгз, К. Фаслер, Т. Фоксон, Т. Цвік та ін. Зокрема, Клод Фаслера й Пітер Джеймс під екоінноваціями розуміють продукти та процеси, які сприяють сталому розвитку [9]. К. Ренінгз і Т. Цвік пояснює екоінновації, як нові або змінені процеси, обладнання, продукція, методи й системи управління, що дають змогу уникнути або зменшити шкідливий вплив на навколишнє середовище [10].

Т. О. Карпіщенко визначає екологічні інновації як результат творчої діяльності, спрямованої на розроблення, створення та впровадження нововведень у вигляді нової продукції, технології, методу, форми організації виробництва тощо, що безпосередньо або опосередковано сприяє зниженню екодеструктивного впливу виробництва та споживання на довкілля й розв'язання екологічних проблем [4].

Проте, незважаючи на використання комплексного підходу щодо дослідження екологічних інновацій, недостатньо обґрунтовано пропозиції щодо застосування фінансових механізмів трансферу екологічних інновацій у забезпеченні інноваційного розвитку промислових підприємств.

Мета й завдання статті. Мета цієї наукової розвідки – визначити фінансові механізми трансферу екологічних інновацій у забезпеченні інноваційного розвитку промислових підприємств. Для її досягнення поставлено такі **завдання**: схарактеризувати фінансове забезпечення інноваційного бізнесу в екологічній сфері; проаналізувати основні джерела фінансування екологічно спрямованої інноваційної діяльності; розробити пропозиції щодо вдосконалення наявних фінансових механізмів трансферу екологічних інновацій.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Основне джерелом фінансування екологічних інновацій – власні кошти суб'єктів господарювання. Проте в розвинених країнах у фінансовому механізмі забезпечення інноваційного бізнесу визначальну роль відіграє розвинена мережа приватних інвестиційних і венчурних фондів. В Україні робота венчурних фондів ускладнена внаслідок нерозвиненості фондового ринку, непрозорості фінансової діяльності компаній, відсутності гарантій для інвестора.

У багатьох країнах світу активно діють спеціальні державні установи (банки розвитку), створені для використання державного інвестиційного потенціалу в розв'язанні стратегічних завдань економічного розвитку. Загалом під банками розвитку розуміємо можливий набір банків, які спеціалізуються на окремих напрямках вкладень. Напрями діяльності банків розвитку визначаються особливостями розвитку національних економік. Це може бути сприяння інноваційному розвитку підприємств внутрішнього сектору, стимулювання національного експорту, кредитна підтримка середнього й малого бізнесу тощо [8, с. 117].

Задля сприяння технологічному розвитку на всіх рівнях європейського регулювання налагоджено механізми співробітництва між приватним і державним секторами (державно-приватне партнерство). Такі партнерства об'єднують науково-технологічні ресурси державного й приватного секторів на довгостроковій основі. Останнім часом на національному рівні різні форми державно-приватного партнерства у сфері досліджень і розробок установлено у всіх країнах ЄС.

Близькість територіального розміщення фірм сприяє їх об'єднанню в єдину інноваційну систему. Як результат, інноваційна підтримка, зазвичай, впливає з ініціатив місцевого або регіонального самоврядування, що більш обізнане з місцевими фірмами з найкращим потенціалом та може краще оцінити ризики, пов'язані з екологічними інноваціями.

Фінансування інноваційного сектору відіграє важливу роль у тих країнах, які обрали шлях економіки знань через зростання й конкурентоспроможність. За загальними тенденціями належна політика в цій сфері має встановлювати довгострокові цілі та дотримуватися стабільного й послідовного збільшення інвестицій в інноваційну систему.

Протягом останнього часу іноземне фінансування науково-дослідної сфери відіграло відносно важливу роль і на сьогодні становить близько 16 %. Крім того, значна частина державних витрат у

науково-дослідній сфері припадає на фінансування організаційної структури (тобто понад 90 %), що лише опосередковано сприяє розвитку інновацій.

Визначити обсяг фінансування екологічних інновацій досить складно. Дані щодо їх фінансування в Україні неповні, порівняно з відповідними даними країн – членів ЄС.

Протягом 2012 р. в економіку України залучено 7,37 млрд дол. США іноземних інвестицій зі структурою 89 % – прямі інвестиції та 11 % – портфельні інвестиції. Обсяги прямих інвестицій в економіку України за 2012 р. збільшилися на 4128,5 млн дол., що становить 8,20 % приросту, порівняно з 2011 р. Основною країною-інвестором є Кіпр, обсяги інвестування якого збільшилися лише за 2012 р. на 3919,9 млн дол., або 31,72 % інвестицій, укладених усіма країнами світу в українську економіку за 2012 р. Збільшивши власний капітал на 29,35 %, кіпрські інвестори стали лідерами відносного й абсолютного приросту обсягів капіталів серед усіх основних країн-інвесторів. Німеччина, яка є другою країною за обсягом прямих інвестицій у вітчизняну економіку, навпаки – скоротила свої активи в Україні на 1074,0 млн дол. із 7391,0 млн дол. до 6317,0 млн дол., тобто на 14,53 % від того капіталу, який залучено в Україну з початку інвестування в економіку країни [1].

Фінансове забезпечення екологічної сфери сформоване за рахунок внутрішніх джерел фінансування за останні три роки мало негативну тенденцію до скорочення. Обсяги державної фінансової підтримки зменшилися на 20 %. Скоротилися на 40 % суми банківських кредитів, виданих підприємствам, які впроваджують екологічні інновації в виробництво.

Також варто зазначити, що негативні структурні зміни стали результатом низького рівня інноваційної діяльності більшості підприємств України. У період між 1990-ми та 2000 рр. значення показників, які стосуються базової інноваційної діяльності (наприклад, кількість нових технологій, кількість винаходів тощо), зменшилися в 5–15 разів.

Ситуація дещо покращилася на початку 2000-х рр., коли почалось економічне зростання. Його результатом стали позитивні зрушення у фінансуванні інноваційних процесів на підприємствах, хоча криза 2008–2009 рр. мала серйозний негативний вплив на інноваційну діяльність.

Упродовж останнього десятиліття основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були й досі залишаються власні фонди підприємств. Історичний максимум частки самофінансування було зафіксовано у 2001 р. (83,90 %), а мінімум – у 2008 р. (60,56 %). Аналізуючи абсолютні витрати підприємств у фіксованих цінах, потрібно відзначити їхнє стале зростання у 2002–2007 рр. Після початку кризи витрати скоротилися на 29,3 % у 2008 і на 56,5 % у 2009 р., порівняно із 2007 р. [3].

Хоча останнім часом структура джерел фінансування дещо змінилась у напрямі скорочення частки власних коштів підприємств (за 2005–2012 рр. вона зменшилася з 87,7 % до 63,9 %, на 23,8 %) та збільшення частки запозичених коштів (із 7,1 % до 38,3 % у 2011 р., та спадом до 21,0 % у 2012 р.), питома вага власних джерел фінансування інноваційної діяльності залишається все одно значною – понад 60 %.

Фінансову підтримку держави у 2012 р. отримали 27 підприємств із держбюджету і 28 – із місцевих бюджетів, загальна частка цих коштів становила 2,2 % (для порівняння: у 2011 р. – 1,1 %). Збільшилася частка коштів іноземних і вітчизняних інвесторів – із 0,4 % і 0,3 % у 2011 р. до 8,7 % і 1,3 % у 2012 р., відповідно. Кількість підприємств, що фінансувалися за рахунок іноземних інвесторів, збільшилася з 11 до 15 і за рахунок вітчизняних інвесторів – із 14 до 19. Упровадженням інновацій займалися 1371 підприємство (78,0 % інноваційно активних, або 13,6 % обстежених промислових), що на 3,3 % більше, ніж у 2011 р. [6].

Переважаання власних коштів підприємств серед джерел фінансування інноваційних процесів спостерігається через недостатність та ускладнене залучення коштів вітчизняних і зарубіжних інвесторів (у зв'язку з несприятливим інвестиційним кліматом, відсутністю венчурного капіталу та ін.).

В умовах економіки України регіонам розраховувати на значне бюджетне фінансування науково-інноваційної діяльності неможливо, і воно не забезпечує розвитку НТП у національній економіці. Тому для більшості вітчизняних підприємств основне джерело освоєння інновацій – це власні кошти та іноземні інвестиції. Банківський кредит поки що залишається надто дорогим, а кредити – короткостроковими для розвитку науково-інноваційної діяльності [7].

Розвиток інноваційного бізнесу в екологічній сфері відіграє важливу роль при реалізації фінансового механізму трансферу екологічно безпечних технологій. Бізнес та інновації об'єднуються для

ефективного використання матеріальних ресурсів і зниження негативних побічних ефектів для навколишнього середовища.

Ситуація, яка склалася сьогодні в Україні, характеризується низькою енергоефективністю виробництва (енергоємність ВВП в Україні у 2–3 рази вища, ніж у середньому по ЄС); значним забрудненням довкілля (грунту, води, повітря) промисловими й транспортними викидами, муніципальними стічними водами та твердими побутовими відходами, що призводить до деградації довкілля й втрати біологічного розмаїття; значним старінням і зносом основних виробничих фондів, домінуванням виробництв із низьким технологічним укладом; низьким рівнем розвитку екологічної та інноваційної культури в суспільстві, приватного підприємництва, державно-приватного партнерства, сприйнятливості бізнесу й виробництва до нових інноваційних технологій і співпраці з НДДКР. Тому стратегія енергозбереження та впровадження екологічно чистих технологій стали важливим пріоритетом для держави. «Озеленення» бізнесу й зниження рівня промислового забруднення повинні бути серед першочергових заходів для відновлення здорового природного та штучного довкілля для людей. Відповідальність за забруднення навколишнього середовища та завдання шкоди довкіллю повинна бути адекватна завданям збиткам і невідвратною.

Необхідним є розвиток державно-приватного партнерства для розроблення та реалізації екологічно безпечних технологій очищення й знешкодження хімічних відходів, комунальних стічних вод і твердих відходів, функціонування ринку екологічних товарів та послуг, створення нових робочих місць, забезпечення економічного зростання й підвищення якості життя населення.

Підтримка пріоритетів політики у сфері енергозбереження, підвищення енергоефективності, раціональне використання природних ресурсів (води, газу, електроенергії, паперу, тепла тощо) можлива лише за допомогою використання фінансових інструментів і механізмів, таких як «зелені тарифи» на поновлювані джерела енергії, застосування змінних тарифів за спожиті ресурси залежно від рівня споживання й ін.

Фінансовими стимулами з боку держави щодо підтримки та просування екологічних технологій можуть бути механізми розподілу ризиків, програми часткового фінансування з підприємствами, податкові пільги тощо.

Фінансовий складник інноваційного потенціалу в контексті екологічної спрямованості інноваційної діяльності підприємства повинен сприяти реалізації таких завдань [10]:

- забезпечення надходження коштів для реалізації інноваційних проектів;
- створення стимулів та умов для розробки інновацій в екології;
- вплив на екологічну пріоритетність при виборі тематики інноваційних проектів відповідно до потреб функціонування й розвитку самої інноваційної сфери;
- сприяння ефективному формуванню екологічних витрат на інновації;
- реалізація необхідної еластичності надходжень фінансових ресурсів відповідно до етапів інноваційного процесу.

Заходи щодо забезпечення запровадження екобезпечних інноваційних рішень на підприємствах, що нині вживаються, є переважно нескоординованими та матеріально й фінансово незабезпеченими, тому не надають бажаного еколого-економічного ефекту. Цей факт спонукає потребу розроблення відповідної системи фінансування.

Оскільки фінансування інноваційних заходів сьогодні переважно здійснюється за рахунок власних коштів підприємств, то пріоритет у фінансовому забезпеченні екологічних проектів належить самофінансуванню. Відомо, що фінансове забезпечення на принципах самофінансування передбачає отримання певного прибутку й повернення поточних витрат. Прибуток повинен забезпечити за період функціонування підприємства як мінімум окупність стартового капіталу, що інвестується в технологію, основні фонди, у тому числі в утилізаційне обладнання та іншу екотехніку, і як максимум – одержання додаткового доходу.

Фінансова підтримка активізації процесів екологізації виробництва можлива через залучення іноземних інвестицій або надання цільових грантів, які сприятимуть реалізації інноваційних проектів у цій сфері.

Фінансування реалізації екологічних інновацій, спрямованих на забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств, може здійснюватися за рахунок джерел, представлених на рис. 1.

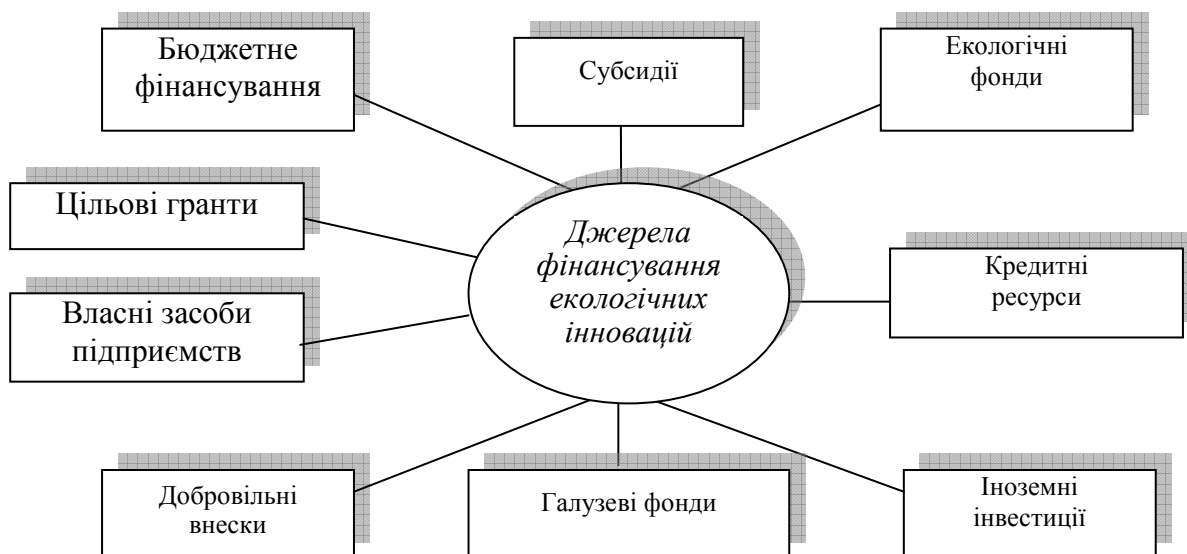

Рис. 1. Джерела фінансування екологічних інновацій, спрямованих на забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств*

* Складено автором.

За кордоном набув значного поширення такий перспективний спосіб фінансового забезпечення інноваційної діяльності, як венчурне фінансування. Його мета – сприяння зростанню інноваційного бізнесу за допомогою фінансової підтримки відповідними організаціями, причому акцентовано не тільки на повернення коштів, що вкладаються, а й на інноваційний розвиток підприємств [5].

Фінансове забезпечення інноваційного бізнесу в екологічній сфері належить до венчурного капіталу, який потребує значних вітчизняних та іноземних капіталовкладень. Оскільки цей вид капіталу значно ризикований, то ризики повинні бути компенсовані не лише доходами підприємств, а й гарантіями, пільговим оподаткуванням, дешевим кредитуванням та страхуванням із боку держави.

Для того, щоб знизити ризик і підвищити ефективність інновацій, потрібно сформувати фінансовий механізм трансферу екологічних інновацій, який містив би формулювання мети та вибір фінансової стратегії, підготовку інноваційних проектів, управління проектами й ризиками, створення, освоєння та якість нової техніки, оцінку ефективності інновацій. Особлива роль у формуванні цього механізму належить державному регулюванню.

Слід відзначити, що більшість проблем щодо фінансування екологічних інновацій можна розв'язати на кластерних засадах. У межах міжгосподарської науково-технічної інтеграції інноваційних процесів в екологічній сфері кластер доцільно розглядати як територіально взаємозалежне співробітництво промислових підприємств, науково-дослідницьких центрів та фінансових структур з метою оперативного, гнучкого й адаптивного розподілу нових знань, технологій, результатів досліджень та інших інновацій.

Кластер має позитивний вплив на інновативність і конкурентоспроможність, формування навичок, зростання й довгострокову динаміку бізнесу. Промислові кластери – форми територіальної конгломерації між компаніями, що працюють у тому ж секторі або галузі та характеризуються конкретними технічними й соціальними відносинами між приватними та державними структурами.

Екологічні інновації можуть розробляти та впроваджувати і безпосередньо компанії, і зовнішні фірми, які пропонують відповідні послуги щодо розв'язання екологічних проблем. Сформований попит та пропозиція – передумова створення ринку екологічних інноваційних рішень із відповідним механізмом, що сприяє ефективності розподілу ресурсів.

Світовий досвід показав: значним стимулом у запровадженні екоінновацій є державна фінансова підтримка проектів, надання грантів тощо. З іншого боку, певний тиск із боку влади на фірми задля впровадження екоінновацій спричинив зниження їхньої діяльності в цій сфері. Фірми, які підлягали забезпеченню дотримання природоохоронного законодавства через направлення попередження, проведення слухань і видачі замовлень, зазвичай, реалізовували менше екоінноваційних проектів, ніж аналогічні фірми, які не підлягали таким процедурам.

Задля активізації залучення екологічних інновацій та підвищення конкурентоспроможності промислових кластерів виділяють три рівні заходів. Перший – територіальний, коли промислові кластери зможуть підвищити свою конкурентоспроможність за допомогою запровадження заходів зеленого маркетингу й залучення зовнішніх інвестицій. Другий рівень пов'язаний із розвитком екологічного менеджменту на рівні фірми. Наступний рівень діяльності, пов'язаний із самим продуктом, а саме рівнем його екологічності [11].

Кластерний підхід дає змогу отримати низку важливих результатів від реалізації проекту. Застосування екологічного менеджменту на рівні кластеру – один з основних важливих результатів проекту. Налагоджені партнерські відносини між державним і приватним секторами (муніципалітети, торговельні асоціації, представники промислового сектору, агентства з навколишнього середовища й ін.) дають змогу досягти згоди щодо єдиної екологічної політики та збільшити обсяг виробництва екологічно чистих продуктів.

Для вдосконалення механізму трансферу екологічних інновацій для забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств потрібно:

- збільшити загальний обсяг інвестицій в екологічні інновації з різних джерел фінансування – і вітчизняних, і зарубіжних;
- удосконалити методи управління інноваційним розвитком підприємств через застосування ефективних інструментів підтримки інноваційної діяльності для підприємницького сектору, а саме залучення первинного й венчурного капіталу;
- створити конкурентне та прозоре середовище для активізації інноваційної діяльності на підприємствах і сприяння реалізації екологічних проектів;
- активізувати участь промислових підприємств в екологічних проектах і програмах, що фінансуються зі структурних фондів ЄС;
- забезпечити підтримку розвитку екологоорієнтованого середнього та малого бізнесу з боку держави;
- надати можливість підприємствам використати нарахування плати за забруднення довкілля для фінансування відповідних екологічних проектів і програм;
- створювати додаткові цільові фонди для інвестування модернізації екологічних технологій, які б сприяли забезпеченню відповідних підприємств стартовим капіталом і їх фінансуванню на ранніх стадіях розвитку;
- формувати кластери задля активізації залучення екологічних інновацій та підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств.

Кінцевим результатом інноваційної діяльності підприємств є насамперед упровадження у виробництво більш ефективних технологій, створення нової продукції та вдосконалення тієї, що виготовлялася раніше, механізація й автоматизація виробництва.

Здійснення трансферу екологічних інновацій між господарськими суб'єктами та забезпечення ефективного розвитку кластерів дасть змогу підтримувати партнерські стосунки, оперативно приймати управлінські рішення, підвищити інноваційну активність, загальну ефективність екологічно спрямованої господарської діяльності підприємств.

Здебільшого в запровадженні екологічних інновацій переважає змішане фінансування, що ґрунтується на різних комбінаціях цих джерел. До фінансових важелів упровадження екологічних інновацій у промисловості належать: надання субсидій, дотацій та пільг на процеси, пов'язані із запровадженням екобезпечних виробництв, отримання цільових кредитів і грантів, надання режиму прискореної амортизації очисного обладнання та інших екобезпечних технологій, застосування лізингу.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, використання відповідних фінансових інструментів запровадження інноваційних рішень екологічного спрямування на підприємствах сприятиме не лише еколого-економічній ефективності їхньої діяльності, а й забезпечить стійке та збалансоване економічне зростання загалом.

Джерела та література

1. Аналіз руху прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в Україні за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://infolight.org.ua/content/>
2. Андреева В. А. Аналіз розвитку екологічно орієнтованої інноваційної діяльності промислових підприємств України [Електронний ресурс] / В. А. Андреева. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vzuk/2008_18/tom_3/12_21.pdf
3. Інновації в Україні: Європейський досвід та рекомендації для України. – К. : Фенікс, 2011. – Т. 3. – 76 с.

4. Карпіщенко Т. О. Економічний механізм інновацій екологічної спрямованості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.08.01 – «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» / Т. О. Карпіщенко. – Суми, 2000. – 20 с.
5. Костецький В. В. Концептуальні засади фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств / В. В. Костецький, А. М. Бутов // Наука й економіка. – 2011. – № 4 (24). – С. 20–26.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. зб. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2013. – 287 с.
7. Рудь Н. Т. Фінансові механізми підтримки інноваційного бізнесу в регіонах [Електронний ресурс] / Н. Т. Рудь. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ekfor/2011_2/27.pdf
8. Яценко Л. Д. Основні напрями удосконалення фінансових механізмів державної підтримки інноваційного розвитку / Л. Д. Яценко, Т. В. Цихан // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 2 (3). – С. 113–118.
9. Fussler C. Driving Eco-Innovation: A Breakthrough Discipline for Innovation and Sustainability / C. Fussler, P. James // Pitman Publishing. – Londo, 1996. – 364 p.
10. Rennings K. Employment Impacts of Cleaner Production, ZEW Economic Studies 21 / K. Rennings, T. Zwick (eds.) // Physica Verlag Heidelberg. – New York, 2003.
11. Tessitore S. Eco-innovation and competitiveness in industrial clusters / S. Tessitore, T. Daddi, M. Frey // International Journal of Technology Management. – 2012. – P. 49–63.

Скороход Ирина, Ребрина Нина. Экономические рычаги трансфера инноваций в экологической сфере в условиях евроинтеграции. В статье исследуется финансовое обеспечение инновационного бизнеса в экологической сфере. Проанализированы источники финансирования экологически направленной инновационной деятельности. Определено, что приоритет в финансовом обеспечении экологических проектов принадлежит самофинансированию. Исследована роль венчурного капитала в финансовом обеспечении инновационного бизнеса. Акцентируется внимание на необходимости формирования кластера как территориально взаимосвязанного сотрудничества промышленных предприятий, научно-исследовательских центров и финансовых структур с целью оперативного, гибкого и адаптивного распределения новых знаний, технологий, результатов исследований и других инноваций. Разработаны предложения по совершенствованию существующих финансовых механизмов трансфера экологических инноваций.

Ключевые слова: экологические инновации, источники финансирования, инновационный бизнес, экологизация инновационного развития, финансовый механизм, венчурный капитал, кластер.

Skorohod Iryna, Rebryna Nina. The Economic Levers of Innovations Transfer in the Environmental Sphere Under Conditions of European Integration. This paper examines the financial support of innovative businesses in the environmental sphere. The sources of funding environmental innovative activities are analyzed. It is determined that the priority in financial provision of environmental projects belongs to self-financing. The role of venture capital in the financial support of innovative businesses is investigated. The attention is focused on the need to develop a cluster as a geographically interdependent cooperation of industrial enterprises, research centers and financial structures for rapid, flexible and adaptive allocation of new knowledge, technologies, research findings and other innovations. The suggestions for improving the existing financial mechanisms for transferring environmental innovation.

Key words: environmental innovation, sources of financing, innovative business greening of innovative development, financial mechanism, venture capital cluster.

Стаття надійшла до редколегії
23.09.2013 р.

УДК 332(477):339.92(4)

Ірина Копач

Управління проектами підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах євроінтеграційних процесів

Забезпечення належного рівня розвитку національної економіки та зайняття Україною гідної ніші на міжнародній арені залежать не лише від певних географічних, історичних, соціально-економічних та інших умов і екзогенного, і ендогенного характеру, а й насамперед від ефективності управління конкурентоспроможністю національної економіки. Модернізація національної економіки України та суспільства вимагає виходу країни на шлях стратегічного програмування соціально-економічного розвитку. У статті проаналізовано теоретичні засади щодо вагомості забезпечення конкурентоспроможності країни в умовах євроінтеграційних процесів. Особливу увагу приділено досягненню конкурентоспроможності регіонів як необхідної

© Копач І., 2013